

INFORMOVANOSŤ ŠIROKEJ LAICKEJ VEREJNOSTI O OTRAVÁCH HUBAMI

KNOWLEDGE IN WIDE LAY PUBLIC CONCERNING POISONING WITH MUSHROOMS

Ivica Gulášová¹, Elena Gubricová²

¹Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka, Fakulta zdravotníctva, Trenčín

²Fakultná nemocnica s poliklinikou, OIAM, Bratislava - Kramáre

Summary

Poisoning with mushrooms presents serious medical, nursing, ethical, social and forensic problems. The authors describe a survey aimed at establishing the level of knowledge in lay public in the field of problems of poisoning with mushrooms and associated problems: level of knowledge of symptoms of poisoning with mushrooms, capability of providing the first aid in poisoning with mushrooms, level of knowledge concerning characters of edible, inedible and poisonous mushrooms and their suitable culinary preparation, time interval from ingestion of the fly agaric *Amanta phalloides* to manifestation of intoxication and level of knowledge concerning toxic effects of poisonous mushrooms on particular organs. The basic sample group included 300 respondents from Bratislava, Spišská Nová Ves, Banská Bystrica, Košice and Považská Bystrica. The survey method was based on an original questionnaire with 22 items; the authors established 6 working hypotheses, which were evaluated based on answers of the respondents to the questionnaire items. Based on their findings resulting from the survey, they conclusively present a number of recommendations for practice.

Key words: poisoning with mushrooms – education – knowledge – symptoms of poisoning with mushrooms – first aid

Súhrn

Otravy hubami predstavujú závažný medicínsky, ošetrovateľský, etický, sociálny a forézny problém. Autorky približujú prieskum zameraný na zistenie úrovne širokej laickej verejnosti v oblasti problematiky otráv hubami a problémami s nimi spojenými: úroveň poznania príznakov otráv hubami, schopnosť poskytnúť prvú pomoc pri otravách hubami, úroveň vedomostí o znakoch jedlých, nejedlých a jedovatých húb, o ich vhodnej kulinárskej úprave, o časovom intervale, ktorý uplynie od požitia muchotrávky zelenej po prejavy intoxikácie a úroveň vedomostí o toxickom vplyve jedovatých húb na jednotlivé orgány. Základný súbor tvorilo 300 respondentov z miest Bratislava, Spišská Nová Ves, Banská Bystrica, Košice a Považská Bystrica. Prieskumnou metódou bol dotazník vlastnej konštrukcie s 22 položkami, autorky si stanovili 6 pracovných hypotéz, ktoré vyhodnotili na základe odpovedí respondentov na dotazníkové položky. Na základe svojich zistení z prieskumu v závere príspevku uvádzajú viaceré odporúčenia pre prax.

Kľúčové slová: otrava hubami – edukácia – informovanosť – príznaky otráv hubami – prvá pomoc

ÚVOD

Otrava hubami (najmä hepatotoxickými druhmi) patrí medzi najnebezpečnejšie akútne otravy. Z toxikologického hľadiska delíme huby na smrteľne jedovaté, jedovaté, škodlivé a jedlé. Najnebezpečnejšie sú otravy muchotrávkou zelenou (*Amanita phalloides*), muchotrávkou končistou (*Amanita virosa*), muchotrávkou bielou (*Amanita verna*), ušiakom obyčajným (*Gyromitra esculenta*) a hodvábnicou veľkou (*Entoloma sinatum*) (Klener, 2001). Otravy hubami sa vyskytujú predovšetkým v čase od augusta do októbra.

Východisko prieskumu

Východiskom pre zrealizovanie prieskumu nám bola skutočnosť stále zvyšujúcej sa incidencie otráv hubami u širokej laickej verejnosti. Podľa Národného toxikologického centra sa 103 lekárov obrátilo s prosbou o konzultáciu práve na uvedené centrum, pričom za minulý rok sa v Slovenskej republike evidovalo 155 prípadov otráv hubami, z toho 2 boli smrteľné (8). Úlohou prieskumu bolo zistiť úroveň informovanosti širokej laickej verejnosti o základných znakoch jedlých, nejedlých a jedovatých húb a o otravách hubami.

Hlavný cieľ

Prieskumný problém: Je intoxikácia hubami sezónny problém?

Hlavný cieľ prieskumu: zistiť úroveň informovanosti širokej laickej verejnosti (ďalej ŠLV) vo vzťahu ku zbieraniu húb, príprave húb, otrave hubami, príznakoch otravy a poskytnutí predlekárskej prvej pomoci.

Čiastkové ciele prieskumu

1. zistiť úroveň ŠLV pri poskytovaní prvej pomoci pri otrave hubami
2. zistiť úroveň vedomostí ŠLV o znakoch jedlých, nejedlých a jedovatých húb
3. zistiť úroveň ŠLV o príznakoch otravy hubami
4. zistiť úroveň informovanosti ŠLV o vhodnej kulinárskej úprave húb
5. zistiť úroveň vedomostí ŠLV o časovom intervale, ktorý uplynie od požitia muchotrávky zelenej po prejav otravy (intoxikácie)

6. zistiť úroveň vedomostí ŠLV o toxickom vplyve jedovatých húb na jednotlivé orgány

Pracovné hypotézy

- H1: Predpokladáme, že viac ako 70 % širokej laickej verejnosti (ďalej ŠLV) bude vedieť poskytnúť prvú pomoc pri otrave hubami. Overujeme položkami 3, 4, 5, 6.
- H2: Predpokladáme, že viac ako 50 % ŠLV bude poznať základné znaky jedlých a nejedlých húb. Overujeme položkami 9, 10, 11, 12.
- H3: Predpokladáme, že viac ako 50 % ŠLV bude poznať príznaky otravy hubami. Overujeme položkou 14.
- H4: Predpokladáme, že viac ako 60 % ŠLV bude mať osvojené pravidlá správnej kulinárskej úpravy húb. Overujeme položkami 19, 20.
- H5: Predpokladáme, že viac ako 60 % ŠLV bude poznať časový interval, ktorý uplynie od požitia muchotrávky zelenej až po prejavy otravy. Overujeme položkou 24.
- H6: Predpokladáme, že viac ako 40 % ŠLV bude poznať toxické účinky jedovatých húb na jednotlivé orgány. Overujeme položkou 7.

Metodika a organizácia prieskumu

Predmetom prieskumu bolo zistiť, v ktorej oblasti má ŠLV najvýraznejší deficit v študovanej predmetnej problematike. Objektom prieskumu boli občania Slovenskej republiky – v práci ich označujeme pojmom ŠLV – široká laická verejnosť.

Charakteristika respondentskej vzorky

Počet respondentov 300, lokalizácia prieskumu – Bratislava, Spišská Nová Ves, Banská Bystrica, Košice a Považská Bystrica; miesta oslovenia respondentov – hlavné stanice, obchodné centrá, zdravotné strediská, kaderníctva, časové obdobie prieskumu: máj 2006–február 2007.

Metódy prieskumu

Pri realizácii prieskumu sme dodržali všetky etické zásady vzťahujúce sa na prieskum ošetrovateľstva. Prieskum prebiehal v štyroch etapách.

V **I. etape** sme pracovali prevažne s literatúrou, vykonali sme analýzu a syntézu odbornej literatúry, ktorá sa vzťahovala k predmetnej problematike. V tejto etape sme používali literárnu metódu (analýzu a syntézu), ktorou sme si vytvorili teoretický základ pre empirický prieskum – základný prieskum.

V **II. etape** sme si určili ciele a úlohy prieskumu, stanovili sme si pracovné hypotézy a vypracovali dotazník vlastnej konštrukcie s 23 položkami, obsahovo zameranými na zhodnotenie študovanej problematiky, sledujúc ciele a pracovné hypotézy nášho prieskumu.

V **III. etape** bola etapou vlastného prieskumu, spočívala v získavaní odpovedí respondentov na jednotlivé dotazníkové položky, ktoré sme následne analyzovali a vyhodnoco-

vali. Používali sme pritom metódu obsahovej analýzy (odpovede), ktoré sme previedli za každú položku osobitne. V rámci obsahovej analýzy sme používali nasledovné matematicko-štatistické operácie: n – súčet odpovedí za podotázku v položke, N – súčet odpovedí za celú položku, % – percentuálne vyjadrenie odpovedí za podotázku v položke, N % – percentuálne vyjadrenie za každú jednotlivú položku. Po obsahovej analýze sme uviedli subjektívne konfrontácie k našim zisteniam.

V **IV. etape** sme uviedli naše závery – zistenia z prieskumu, ku ktorým uvádzame viaceré odporúčania pre zlepšenie a zvýšenie informovanosti ŠLV, so zameraním na prevenciu otráv hubami a poznanie príznakov otráv hubami a poskytnutie prvej pomoci pred príchodom lekárskej pomoci.

VÝSLEDKY PRIESKUMU

Tab. 1 Prehľad odpovedí na položku 1: „Rozdelenie respondentov podľa veku.“

odpoveď	n	%
18–25 r.	60	20
26–35 r.	90	30
36–45 r.	45	15
46–55 r.	45	15
56–65 r.	45	15
66–a viac	15	5
N	300	100

Tab. 2 Prehľad odpovedí na položku 2: „Znázornenie základného súboru podľa dosiahnutého vzdelania.“

odpoveď	n	%
základné	15	5
učňovské	90	30
úplne stredoškolské	120	40
vysokoškolské I. stupňa	30	10
vysokoškolské II. stupňa	45	15
N	300	100

Tab. 3 Prehľad odpovedí na položku 3: „Stretnutie sa s pojmom intoxikácia hubami.”
 Tab. 4 Prehľad odpovedí na položku 4: „Vedeli by ste vysvetliť, čo je intoxikácia hubami?”

odpoveď	n	%
Áno	255	85
Nie	45	15
N	300	100

odpoveď	n	%
Áno	183	61
Nie	117	39
N	300	100

Tab. 5 Prehľad odpovedí na položku 5: „Stretli ste sa s niekým, kto bol otrávený hubami?”

odpoveď	n	%
Áno	44	15
Nie	256	85
N	300	100

*** Poznámka**

Pri každom podozrení na otravu hubami je nevyhnutné ihneď vyhľadať lekársku pomoc a v žiadnom prípade sa nezdržovať doma tzv. samoliečením!!! (2) Rozhodne treba pri akýchkoľvek ťažkostiach ako napríklad bolesti brucha, nauzea, vracanie, hnačka, ktoré sa prejavujú po požití húb, ihneď navštíviť, respektíve privolať lekára. Čím skôr je poskytnutá lekárska pomoc, tým je väčšia nádej na prežitie a tým i súčasne na nižšie riziko sekundárnych zdravotných komplikácií v dôsledku otravy hubami (1). Odporúča sa doniesť so sebou do zdravotníckeho zariadenia, nemocnice nespracované zvyšky húb, jedlo alebo i zvratky (aj keď to znie veľmi neesteticky, ale z pragmatického hľadiska je to veľmi dôležitý krok), ktoré pomôžu zdravotníkom v identifikovaní huby, ktorá spôsobila otravu a tým i celkovo efektívnejšiemu, rýchlejšiemu zahájeniu prvej pomoci a liečby (3). Pre muchotrávku je typické, že po fáze úporného vracania a hnačiek nastane dočasné, ale len prechodné zlepšenie, čo je klamlivé a mnohých otrávených jedincov to nesprávne odradí od vyhľadania lekárskej pomoci!

Tab. 6 Prehľad odpovedí na položku 6: „Ak áno, vedeli by ste poskytnúť prvú pomoc?”
 Tab. 7 Prehľad odpovedí na položku 7: „Konzumujete huby?”

odpoveď	n	%
áno	139	46
áno, čiastočne	95	32
nie	66	22
N	300	100

odpoveď	n	%
áno, pravidelne	74	25
áno, príležitostne	139	46
nie	87	29
N	300	100

Tab. 8 Prehľad odpovedí na položku 8: „Ak chodíte na huby, zbierate huby, ktoré:...”
 Tab. 9 Prehľad odpovedí na položku 9: „Viete určiť znaky jedlých húb?”

odpoveď	n	%
poznám dobre	180	60
myslím, že poznám	105	35
nepoznám	15	5
N	300	100

odpoveď	n	%
áno, s istotou	67	22
áno, s rezervou	134	45
neviem	99	33
N	300	100

*** Poznámka**

Toxikologička Pharm.Dr. Silvia Plačková radí zbierať len tie huby, ktoré hubár pozná, a podľa možnosti nie huby s lupenmi. Muchotrávku zelenú si hubári zamieňajú za iné huby, pretože nebýva vždy sfarbená typicky do zelena, ale môže byť žltá, olivová, hnedá až čierna. Pečiarka ovčia – šampión má síce bledé lupene, keď je mladá, bledý prsteň, ale nemá pošvu. Preto je potrebné zbierať radšej staršie šampióny, ktoré majú lupene už ružové alebo hnedé, vtedy si ich nemožno pomýliť s muchotrávkou zelenou. Okrem tejto huby, ktorá je najnebezpečnejšia, sa vyskytujú otravy muchotrávkou tigrovanou, ktorú si ľudia zamieňajú s jedlou muchotrávkou červenkastou alebo bedľou (5).

Tab. 10 Prehľad odpovedí na položku 10: „Zbierate huby aj tie, o ktorých nie ste presvedčený, že sú jedlé?“

Tab. 11 Prehľad odpovedí na položku 11: „Viete, aký je rozdiel medzi jedľou bedľou a muchotrávkou zelenou?“

odpoveď	n	%	odpoveď	n	%
áno, takmer vždy	3	1	áno, s istotou	153	51
áno, niekedy	22	7	áno, s rezervou	66	22
nezbieram také huby	275	92	neviem posúdiť rozdiel	81	27
N	300	100	N	300	100

Tab. 12 Prehľad odpovedí na položku 12: „Ak nájdete hubu, o ktorej nie ste presvedčený, že je jedlá, čo s ňou urobíte?“

odpoveď	n	%
nezbieram také huby	210	70
vezmem a pozriem v atlase	65	22
vezmem a dám ju posúdiť	22	7
vezmem a zjem ju	3	1
N	300	100

Ako uvádza PharmDr. Silvia Plačková: „Každý, kto zbiera huby, by mal poznať nielen bežné jedlé huby, ale aj najnebezpečnejšie

jedovaté a im podobné druhy! Povery, že jedovaté huby neobhrýzajú slimáky, nie sú pravdivé.“(7)

Tab. 13 Prehľad odpovedí na položku 13: „Podľa Vás, príznaky otravy hubami sú:...“

odpoveď	n	%
telesného charakteru	39	13
psychického charakteru	63	21
telesného aj psychického charakteru	96	32
neviem posúdiť	102	34
N	300	100

Položka 14 Uved'te telesné príznaky otravy hubami (bola to otvorená položka):

- horúčka
- hnačky
- zvracanie

Položka 15 Uved'te psychické príznaky otravy hubami (bola to otvorená položka):

- halucinácie
- pocity úzkosti

Tab. 16 Prehľad odpovedí na položku 16: „Viete ako správne zbierať huby?“

Tab. 17 Prehľad odpovedí na položku 17: „Viete, ako sa majú huby správne tepelne upraviť?“

odpoveď	n	%
Áno	163	54
Nie	137	46
N	300	100

odpoveď	n	%
áno, aj to dodržiavam	65	22
áno, ale nie vždy to dodržiavam	86	29
nie, nepoznám správny postup	149	50
N	300	100

*** Poznámka**

Ako zaujímavosť uvediem odporúčanie pána RNDr. Pavla Škublu, ktorý upozorňuje na pečiariky, ľudovo zvané šampióny: „Odborná literatúra neodporúča tieto huby zbierať a ako surové konzumovať. Bohužiaľ, poznatky o tom, že šampión je rakovinotvorný, sú publikované vo svetových odborných mykologických publikáciách už celé desiatky rokov, len na verejnosť sa táto informácia nedostala. Všetky šampióny obsahujú látku, ktorá sa volá agaritín, o ktorej sa zistilo, že má karcinogénne a mutagénne vlastnosti. Výskumy sa robili na myšiach a je to jednoznačne potvrdené – dnes sa zaraďuje medzi rakovinotvorné látky ako napríklad údeniny a cigarety. Preto sa vôbec neodporúča konzumovať surové šampióny, ktoré sa zvyčajne pridávajú do rôznych šalátov. Tepelne upravené šampióny obsahujú už menej toxického agaritínu. Ďalej sa odporúča, ak už šampióny, tak odporúčam výnimočne (čo u iných húb neplatí) staršie plodnice a určite kúpené v obchode, lebo pestované majú menší obsah toxínu ako tie, ktoré rastú vo voľnej prírode (7). Zdravotné problémy sa vyskytujú i pri zlej či nedostatočnej alebo opakovanej tepelnej úprave húb (4). Tieto problémy spôsobujú i známe hriby ako kozáky, dubáky a masliaky.

Tab. 18 Prehľad odpovedí na položku 18: „Ak uvaríte jedlo z húb, môže sa potom ešte raz tepelne upraviť (zohriať)?“

Tab. 19 Prehľad odpovedí na položku 19: „Máte osobnú skúsenosť s nevoľnosťou po požití jedlých húb?“

odpoveď	n	%
áno, aj to robievam	36	12
áno, ale nerobievam to	111	37
nemôže	153	51
N	300	100

odpoveď	n	%
áno, svoju vlastnú negatívnu skúsenosť	96	32
áno, negatívnu skúsenosť u inej osoby	66	22
nemám takú skúsenosť	138	46
N	300	100

Tab. 20 Prehľad odpovedí na položku 20 „Môžu byť aj niektoré z jedlých húb jedovaté?“

odpoveď	n	%
áno	87	29
nie	120	40
neviem	93	31
N	300	100

Prehľad odpovedí na položku 21: „Ak áno, uveďte za akých okolností sa jedlé huby zmenia na jedovaté?“ (otvorená položka, respondenti mohli uviesť i viacero odpovedí):

- huba staršia ako 24 hodín: 33 respondentov
- huba staršia ako 48 hodín: 39 respondentov
- huba po opakovanej tepelnej úprave: 54 respondentov

- huba po nesprávnom skladovaní: 42 respondentov
- huba po nesprávnom zbere: 45 respondentov

Ako upozorňuje pani PharmDr. Silvia Plačková: „Každý hubár by mal vedieť, že aj jedlé huby môžu byť za určitých okolností príčinou otravy“ (7).

Tab. 22 Prehľad odpovedí na položku 22: „Viete, za akú dobu sa prejaví intoxikácia muchotrávkou zelenou od jej požitia?“

odpoveď	n	%
do 1 hodiny	15	5
6–12 hodín	84	28
12–24 hodín	102	34
na druhý deň	99	33
N	300	100

*** Poznámka**

Pri otrave muchotrávkou zelenou sa otrava dostavuje po 6 až 20 hodinách, ako uvádza PharmDr. Silvia Plačková.

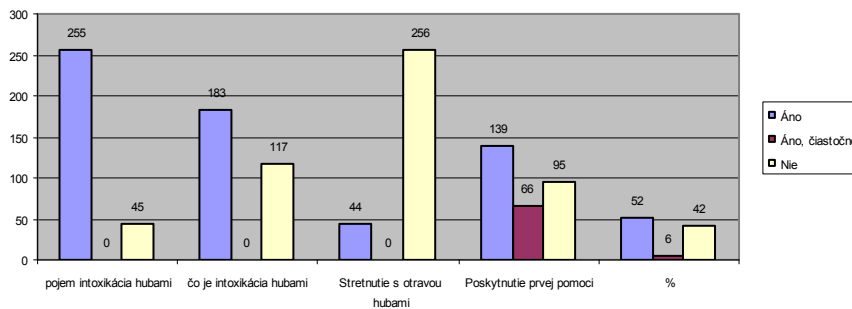
Vyhodnotenie pracovných hypotéz

H1: Predpokladáme, že viac ako 70 % ŠLV bude vedieť poskytnúť prvú pomoc pri otrave hubami, čo sme overovali položkami 3, 4, 5, 6.

Tab. 1 Porovnanie údajov o poskytnutí prvej pomoci

	Áno	Áno, čiastočne	Nie
pojmem intoxikácia hubami	255	0	45
čo je intoxikácia hubami	183	0	117
stretnutie s otravou hubami	44	0	256
poskytnutie prvej pomoci	139	66	95
%	52	6	42

Graf 1 Poskytnutie prvej pomoci

H1 sa nepotvrdila, viac ako 70 % ŠLV nevie poskytnúť prvú pomoc pri otrave hubami.

H2: Predpokladáme, že viac ako 50 % ŠLV bude poznať základné znaky jedlých a nejedlých húb, čo sme overovali položkami 9, 10, 11, 12.

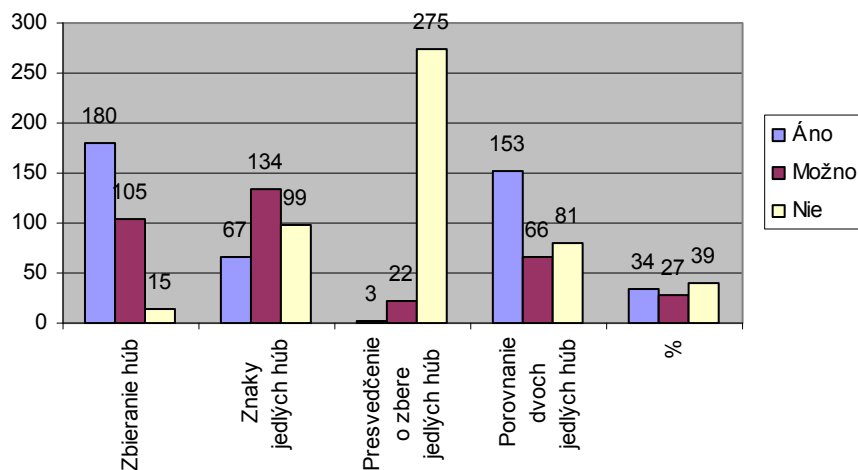
Tab. 2 Porovnanie znakov jedlých a nejedlých húb

	Áno	Možno	Nie
Zbieranie húb	180	105	15
Znaky jedlých húb	67	134	99
Presvedčenie o zbere jedlých húb	3	22	275
Porovnanie dvoch jedlých húb	153	66	81
%	34	27	39

*** Poznámka**

Pod termínom porovnanie dvoch (nájdenej) jedlých húb znamená diferencovať ich základné znaky podľa atlasu, ak si zberateľ hřibov nie je istý a nemá možnosť navštíviť hubársku poradňu. Všeobecne sa odporúča minimálne dva hřiby použiť na takúto porovnávaciu metódu.

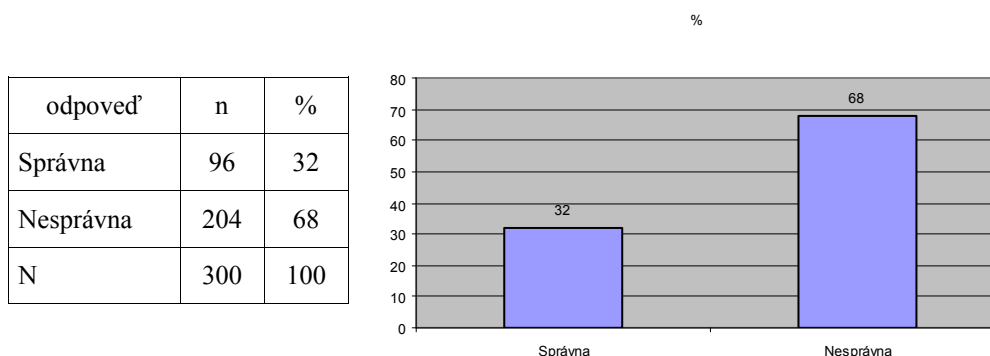
Graf 2 Základné znaky jedlých a nejedlých húb

H2 sa potvrdila, viac ako 50 % ŠLV pozná znaky jedlých a nejedlých húb.

H3: Predpokladáme, že viac ako 50 % ŠLV bude poznať príznaky otravy hubami, čo sme overovali položkou 14.

Tab. 3 Porovnanie príznakov otráv hubami
Graf 3 Príznaky otravy hubami

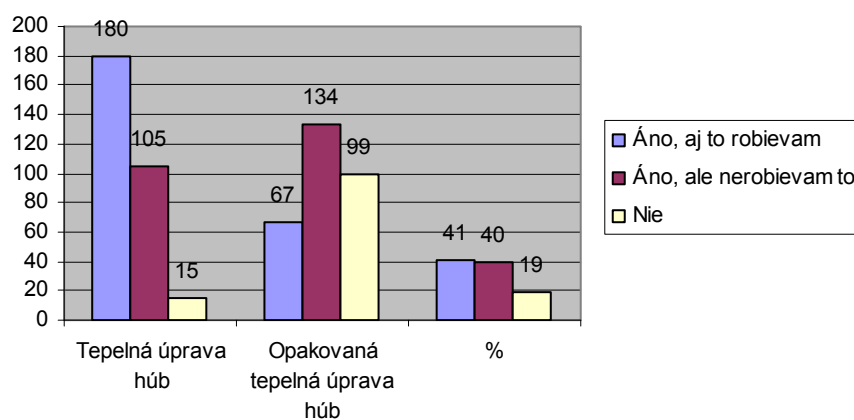
H3 sa nepotvrdila, menej ako 50 % ŠLV pozná príznaky otravy hubami.

H4: Predpokladáme, že viac ako 60 % ŠLV bude mať osvojené pravidlá správnej kulinárskej úpravy húb, čo sme overovali položkami 19, 20.

Tab. 4 Správne pravidlá kulinárskej úpravy húb

	Áno, aj to robievam	Áno, ale nerobievam to	Nie
Tepelná úprava húb	180	105	15
Opakovaná tepelná úprava húb	67	134	99
%	41	40	19

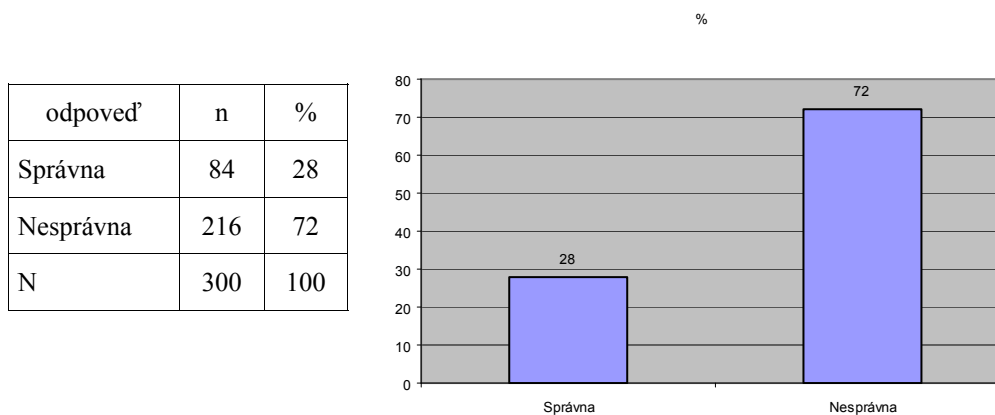
Graf 4 Kulinárska úprava húb

H4 sa potvrdila, ŠLV pozná pravidlá správnej kulinárskej úpravy húb.

H5: Predpokladáme, že viac ako 60 % ŠLV bude poznať časový interval, ktorý uplynie od požitia muchotrávky zelenej až po prejavy otravy, čo sme overovali položkou 23.

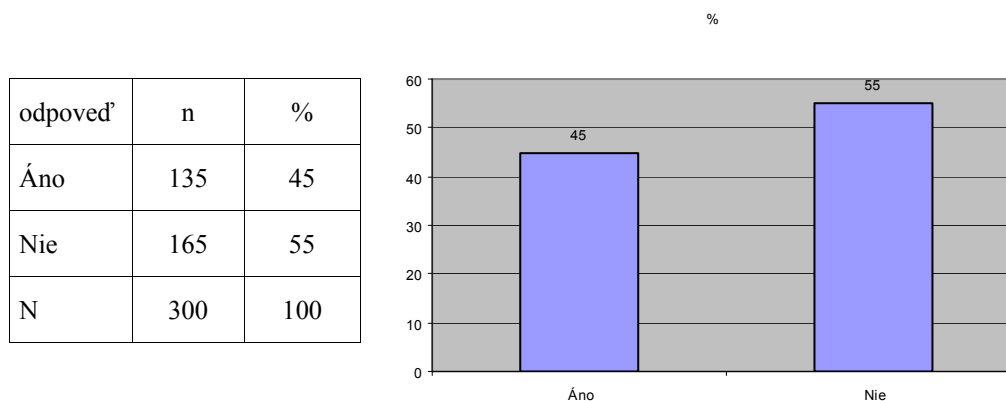
Tab. 5 Časový interval otravy hubami
Graf 5 Časový interval

H5 sa nepotvrdila, ŠLV nepozná časový interval, ktorý uplynie od požitia muchotrávky zelenej až po prejavy otravy.

H6: Predpokladáme, že viac ako 40 % ŠLV bude poznať toxické účinky jedovatých húb na jednotlivé orgány, čo sme overovali položkou 24.

Tab. 6 Toxické účinky jedovatých húb
Graf 6 Toxické účinky húb na jednotlivé orgány

H6 sa potvrdila, viac ako 50 % ŠLV pozná toxické účinky jedovatých húb.

ODPORÚČANIA PRE PRAX**Informovať širokú laickú verejnosť**

Na možné druhy intoxikácií hubami, so zameraním na poskytovanie laickej predlekárskej prvej pomoci, rozšíriť edukačné aktivity so zameraním na zlepšenie úrovne informovanosti širokej laickej verejnosti o uvedenej problematike, prednáškami, prípravou dokumentárnych filmov a rozšírením populárno-náučnej literatúry na prvotné intervencie u otráveného pred príchodom zdravotníckych pracovníkov, na všetkých typoch škôl, ktoré sa špecializujú na humanitné vedy, vo výučbovom predmete Biológia, Botanika treba zdôrazniť znaky jedlých, nejedlých a jedovatých húb, priamo v teréne odporúčame zbierať huby v spoločnosti skúseného hubára, eventuálne poradiť sa v mykologickej poradni alebo s erudovaným znalcom húb.

Informovať zdravotníckych pracovníkov, osobitne sestry

Uplatňovať individuálny psychologický prístup upacienta, individualizovať pozorovanie u každého pacienta, permanentne pozorovať pacienta a akékoľvek odchýlky a vypozerovateľné zmeny ihneď hlásiť službukonajúcemu lekárovi, poskytnúť sestram dostatok informácií o ošetrovateľskom procese u pacientov s diagnózou Intoxikácia hubami.

Zlepšiť úroveň zdravotnej výchovy u širokej laickej verejnosti so zameraním na prevenciu otráv a zníženie ich toxického dopadu v prípade otravy hubami.

Poskytnúť cestou masmédií rady ako napríklad:

- ak sú huby jedovaté, nič nezmení na tejto skutočnosti ani sušenie či ich mrazenie (aj toto si často laická verejnosť myslí a podľa toho i koná...)
- jedovatost' húb nezmierni ani kombinácia húb so smotanou, mliekom či akýmikoľvek „ľudovými“ receptmi ako tzv. antitoxické recepty!!!
- muchotrávka je jedlá, ale iba jeden jediný raz
- v každej domácnosti má byť atlas húb, osobitne ak jej členovia chodia na huby a tie i konzumujú!
- huby zásadne nekupovať od neznámych osôb, ani nekonzumovať darované huby

- ak kupujete huby na trhu, pýtať od predajcu platný preukaz ako doklad, že predajca je spôsobilý (má osvedčenie) na zber a predaj konkrétneho druhu húb
- jedlé huby spôsobujú tráviace ťažkosti i v prípade, že ich osoba požíje surové, nedostatočne tepelne spracované alebo zle skladované
- igelitové vrečko je krajne nevhodný spôsob, následkom zaparenia vznikajú aj v jedlých hubách jedovaté látky!!!
- záleží na množstve húb, aj na tej skutočnosti, či huby požilo dieťa, starší človek, lebo práve tieto vekové kategórie sú mimoriadne citlivé na otravy hubami
- dôležité je zistiť, respektíve si pamätať, a ak je to možné i povedať lekárovi, ktorú časť huby ste zjedol, zjedla...
- pamätať, že pri muchotrávke zelenej sa toxíny vylučujú i do materského mlieka, prestupujú placentárnou bariérou, takže hrozí riziko usmrtenia alebo vážneho poškodenia plodu
- hrozí i riziko usmrtenia – otrávenia dojčiaco dieťaťa

ZÁVER

Pri plánovaní a realizácii ošetrovateľského procesu i pri prieskume, sme využili skúsenosti z praxe na klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny Fakultnej nemocnice s poliklinikou v Bratislave na Kramároch, kde sme pracovali v pracovnom zaradení sestra pri lôžku (mgr. Gubicová) a ja ako učiteľka odbornej praxe (doc. Gulášová). V práci sestier je dôležité vysoko odborné zvládnutie výkonu, jeho technické prevedenie, ale hlavne ľudský individuálny prístup k pacientovi. Milé slová, úsmev, láskyplný pohľad mnohokrát pomôžu viac ako najdrahšie lieky. Na klinike anestéziológie a intenzívnej medicíny nás vždy prekvapila situácia u pacientov s diagnózou Otrava hubami. Uvedomili sme si, že na rozdiel od iných pacientov (vo vzťahu k príčine ich ochorenia, poruchy a podobne), by pacienti prijatí s diagnózou Otrava hubami v prípade efektívnej a včasnej zdravotnej výchovy a osvety nemuseli vôbec byť. Pacient s diagnózou otrava hubami potrebuje podľa druhu rozdielnu lekársku a ošetrovateľskú starostlivosť, aj keď v zanedbateľnej miere.

V diferencovanej zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti je potrebná dôsledná práca, vysoká úroveň pozornosti pri manipulácii so špeciálnou zdravotnou technikou, ďalej pri využívaní liečebných metód a ošetrovateľských postupov k zmierneniu negatívnych účinkov otravou hubami, respektíve ku skorému uzdraveniu pacienta.

LITERATÚRA

1. Doenge, N. E., Moorhouse, M. F.: Kapesní průvodce

- zdravotní sestry. Praha: Grada Publishing, 1996.
2. Droste, C., Planta, M.: Memorix – vademecum lékaře. Praha: Scientia Medica, 1992.
 3. Dzúrik, R., Trnovec, T.: Štandardné terapeutické postupy. Martin: Osveta, 2001.
 4. Gvozdják, I.: Interná medicína. Martin: Osveta, 1990.
 5. Jaroš, J.: Atlas húb. Bratislava: Alfa, 1994.
 6. Klener, P. et al.: Vnitřní lékařství. Praha: Galén, 2001.
 7. Dostupné z: www.sarm.sk
 8. Dostupné z: www.velka.epocha.sk

Ivica Gulášová
ivica.gulasova@post.sk